

Å komme godt i gang..

- hvordan bestille godt

Trond Eklund Johansen, seniorrådgiver kultur- og skolebygg
Bygninger Oslo/Hamar

1 | 14. MAI 2024
COWI POWERPOINT PRESENTATION

COWI

Kulturbygg og –rom er krevende å planlegge

De ulike tekniske kravene til lydisolasjon, brann, ventilasjon, rømning, logistikk, romakustikk, og andre spesialfunksjoner som sceneteknikk, lys, lyd og bilde gir helt spesielle utfordringer.

Selv små detaljer kan ruinere viktige funksjoner og gi driftsmessige ulemper om de ikke ivaretas i et helhetlig perspektiv underveis i prosjekteringen.

COWI har, som det første av de store rådgiver-selskapene, opprettet en egen tverrfaglig gruppe for kulturbygg.

Målet er å gi våre kunder sikrere, bedre og mer kostnadseffektiv prosjektering.

Storsalen, Åsane kulturhus

Vi leverer

BYGGHERRERÅDGIVNING

- Ü Mulighetsstudier og behovsanalyser
- Ü Brukerkoordinering
- Ü Rom- og funksjonsprogram
- Ü Bistand ved anskaffelser
- Ü Logistikkanalyse

SPESIFIKASJONER OG PROSJEKTERING

- Ü Akustikkmålinger og -rapporter
- Ü Prosjektering av variabel akustikk
- Ü Scene, lys, lyd, bilde
- Ü Amfiløsninger og stoler

Tidlige valg i langt perspektiv

Caroline gir seg etter 13 år

EN TID FOR ALT: Caroline Rolstad har gitt beskjed om at hun gir seg som kultursjef.

Foto: Rune Hagen/ Østlendingen 9.5.2024

Rikt kulturliv

– Det er viktig at kommunen får god tid til å ansette en ny leder etter meg. Hun eller han kommer til en kommune med et rikt kulturliv, en flott stab og ikke minst et fantastisk kulturhus. Her ble det tatt mange kloke valg som passet Åmot kommune. Jeg vet om større kommuner med store kulturhus som kun er tilpasset kjente artister som reiser landet rundt.

– Hva er så spesielt med kulturhuset på Rena?

– Kulturhuset er bygd rundt et torg og en kafé som er knyttet til rådhuset, legesenteret, de eldre på Ryslingmoen, et flott bibliotek, kino og storsalen. Kulturhuset har tatt hensyn til folks behov. Her er det også scener for artister og teater. All ære til de som tok så kloke valg for vel 25 år siden, smiler Caroline.

Vårt utgangspunkt:

Nationaltheatret/foto: COWI

Publikum og brukere skal oppleve

- > Å ha enkel tilgang (UU)
- > Å se godt
- > Å høre godt (UU)
- > Å sitte godt
- > Å kunne formidle godt
- > Gode løsninger for utstyslogistikk

Brukerprosessen - en 360° orientering

Vi ser ofte en lite forankret brukerprosess – og viktige brukerinnspill går tapt

- > Leietakere, produsenter, arrangører, lokale brukermiljøer
- > Sammenheng med eksisterende kulturell infrastruktur
- > Ha respekt for at ikke alle forstår og kan artikulere sine egne behov entydig
- > Spør heller en gang for mye..

§ 5-1 Medvirkning

Enhver som fremmer planforslag, skal legge til rette for medvirkning. Kommunen skal påse at dette er oppfylt i planprosesser som utføres av andre offentlige organer eller private.

Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte.

Hvordan arbeider vi med rom- og funksjonsprogram?

MÅL: Å utvikle et romprogram som er tilpasset ambisjoner og tilmålt areal

Normalt blir funksjonsbygg utviklet innenfra og ut – med basis i

- > Funksjonene som skal finne rom, jf planer/mulighetsstudier*
- > Hvor mange utøvere og publikum bygget/lokalet skal romme*
- > Hvilke funksjoner skal bygget eventuelt fungere for*
 - > Teater/foredrag, kino, folkemøter, øving, konsert osv..*
- > Bygget sin plass og funksjon i omgivelsene*
- > TEK17 og evt avvikende standarder som skal legges til grunn.*

Hvordan forankre relevante standarder?

Standardgrunnlaget er NS 8175:2019, NS-ISO 23591:2021 og NS 8178:2023 er etablert. Sammen med ulike spesifikasjoner og veiledere har vi gode verktøy for å designe gode rom for kulturaktivitet/-formidling.

For å sikre at ønsket funksjon/kvalitet ivaretas, er som regel som ikke preaksepterte ytelser (TEK 17) tilstrekkelig. Identifisering, veiledning og valg av riktig standardgrunnlag må avklares tidlig, og forankres hos prosjektledelsen.

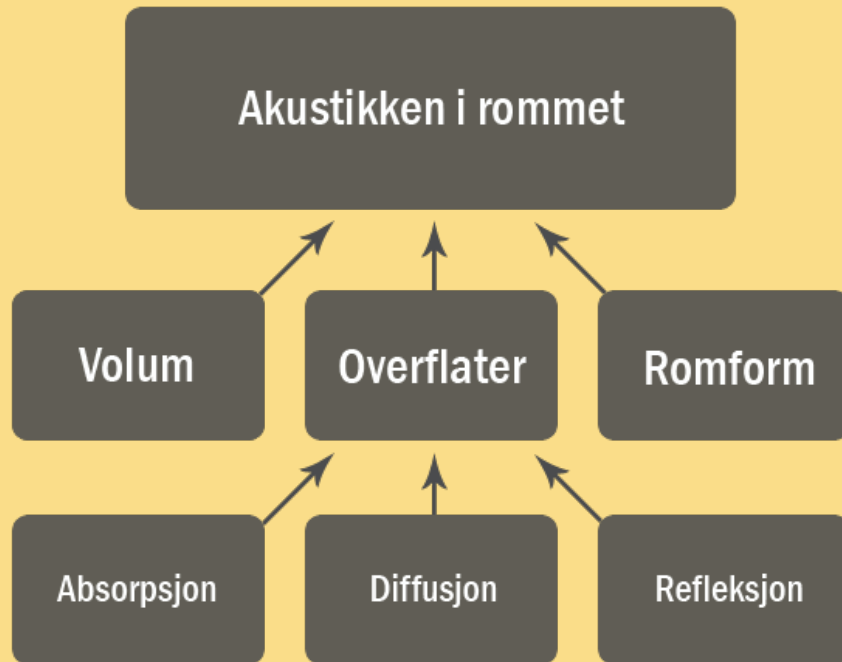
For kulturbygg, kulturskoler og videregående skoler med MDD-linjer er dette spesielt relevant i saler og rom der musikk inngår i prioriterte bruksområder/funksjoner.

Klipp fra DIBK's veileder til Byggforskriftens 2.3. (som dessverre kun peker på NS 8175:2012 ift lydforhold):

«Relevant og gyldig Norsk Standard eller likeverdig standard kan benyttes for å dokumentere at krav og preaksepterte ytelser er oppfylt. Dersom forskrift eller preaksepterte ytelser ikke angir konkrete standarder som kan benyttes, er det ansvarlig prosjekterende som må vurdere om en standard er egnet og gyldig for å dokumentere oppfyllelse av krav eller ytelser. Vurderingen skal være dokumentert. Vurdering av gyldighet omfatter blant annet om standarden er oppdatert i samsvar med gjeldende regelverk.»

- se mer her: <https://dibk.no/regelverk/byggteknisk-forskrift-tek17/2/2-1/#a49988>

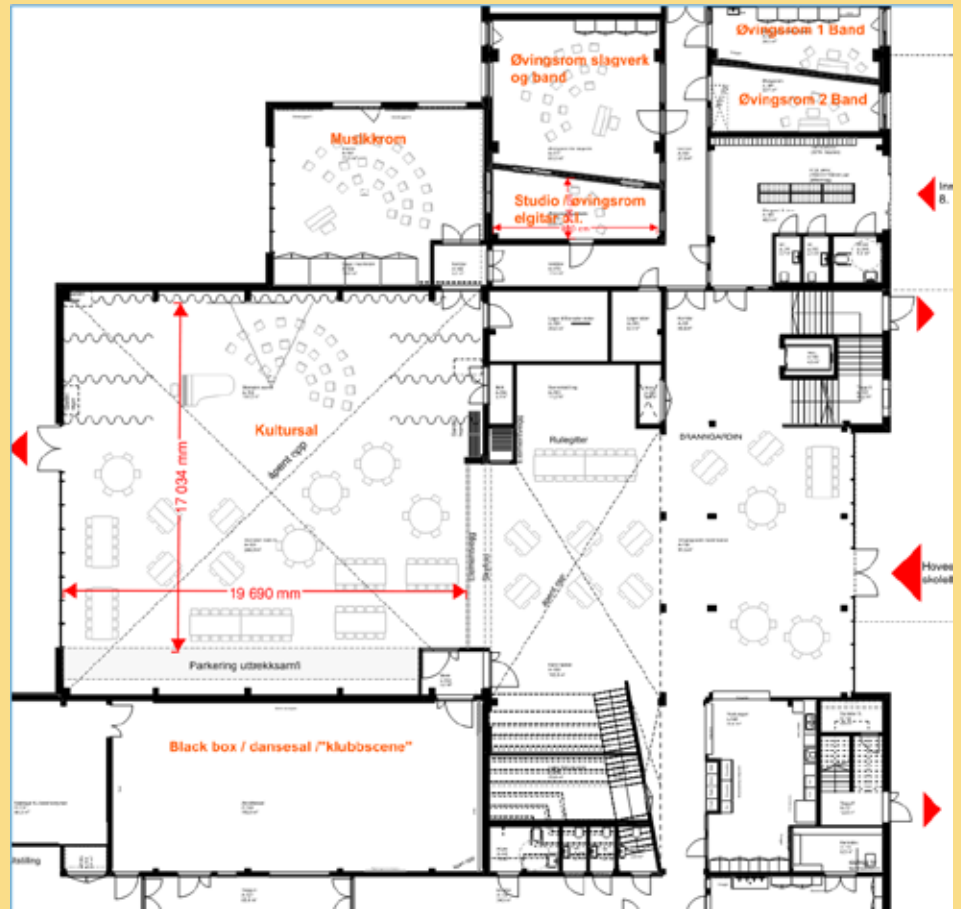
Mye er lagt av arkitekt

Så ender det slik..

Foto: Aske prosjektutvikling

Sjulhustunet skole, Alvdal – kulturstua (2018/180 plasser)

- ü Bratt amfi = dårlige siktlinjer
- ü Grunn scene – større grupper får ikke plass
- ü Ingen støttearealer eller nærlager
- ü Treningsstudio i etasjen over gir strukturstø

Sjulhustunet skole, Alvdal – kulturstua (180 plasser)

- ü Benker gir plass til mange små
- ü Godt ivarettatt akustikk
- ü Rømning må skje over scene
- ü Lærer/utøver får svært bratt vertikal siktlinje
- ü Forestill deg at du er 10 år, og skal opptre for første gang, og amfiet er fullsatt.. L

Gimse skole, Melhus - hjerterommet

foto: Trøndelag musikkråd

Nye Gimse skole, Melhus - hjerterommet

Fra planbeskrivelsen (2019)

«Innvendig skal barneskolen organiseres rundt sentrale fellesarealer, kalt «hjerterommet». Hjerterommet går delvis over tre etasjer og forbinder anlegget vertikalt.

Det legges vekt på at alle avdelinger i skoleanlegget skal ha så god nærhet som mulig både visuelt og fysisk til skolens «hjerne», skolens store fellesareal med kantine, amfi, scene og vestibyleareal.

For at barneskolen skal kunne bygges med stor grad av åpenhet til «hjerterommet» legger planforslaget opp til en utvendig etasjehøyde på inntil 4,5 meter.»

foto: Trøndelag musikkråd

Nye Gimse skole - hjerterommet

Fra planbeskrivelsen

Om medvirkningsprosessen (kap 6), 2.4.2020

Orienteringsmøte

Det har blitt lagt opp til at det skulle avholdes to orienteringsmøter før politisk behandling. Det første for skoleansatte, FAU og elevråd ved Gimse u- og b-skole. Det andre for naboer og lag og foreninger. På grunn av situasjonen med corona-virus har det av helseforebyggende grunner **ikke latt seg gjennomføre før første politiske behandling**, men vil gjennomføres i høringsperioden om det lar seg gjøre på en forsvarlig måte.

foto: Trøndelag musikkråd

KIPO kultursal - Askøy

KIPO kultursal - Askøy

Prosjektsamarbeid mellom Vestland fylkeskommune og Askøy kommune.

Fylkeskommunen har bygd ny Askøy VGS. Hele skoleprosjektet har et areal på 14.000 m², og kultursalen er 480 m².

Sal og støtteareal (lager, garderober, kontor).

COWI har bistått med byggherrerådgivning for Askøy kommune i flere faser.

- Størrelse: 5000 m³ romvolum
- Kapasitet: 340 publikumsplasser sittende evt <400 stående + 84 sittende på balkong
- Teleskopamfi
- Aktivt akustisk system (AAS-anlegg)
- Sceneteknikk og lyd-/lysrigg for flerbruk som kultursal for musikk, dans og teater, samt variert bruk i flere konfigurasjoner.
- Spesifikasjoner for delanskaffelser underveis; teleskopamfi, lyd-/AV-utstyr og infrastruktur, sceneteknisk utstyr, akustiske innervegger og variabel akustikk (SIAP aktivt akustisk system) med et enkelt brukergrensesnitt.
- Bistått ved søknader til fylkeskommunen om spillemidler til kulturbygg, samt tilskuddsordningen Kulturrom. Det er også levert et notat om strategi for at kommunen sikrer maksimal MVA-refusjon.

Trykkeriet kulturarena - Fagernes

Trykkeriet kulturarena - Fagernes

- Transformasjon av det tidligere trykkeriet til Avisa Valdres i Fagernes sentrum til kulturskole og fleksibel kulturarena.
- Kunde: Nord-Aurdal kommune
- Målsetning: Samlet ulike lokale kulturaktører og -næringer til ett felles prosjekt for å kunne stille gode lokaler til disposisjon for kulturskoleundervisning og kulturformidling – spesielt musikk og dans.

COWI har bistått kommunen med å utarbeide en akustisk forprosjektrapport, som dannet grunnlag for søknad om ekstern støtte fra Kulturrom. Prosjektet mottok 2 millioner til tiltak basert på dette arbeidet. Tildelingen var instrumentell for å løse ut kommunal restfinansiering av hele prosjektet.

- Videre bistår RIAKU fra COWI når industri- og lagerarealer over tre etasjer skal omgjøres til kulturarealer for øving og produksjon.

Conclusions - architecture

- *“Good acoustics is not there to be seen, it should be part of the architecture”*
- *Good acoustics is not possible without continuous interaction with the architecture, throughout the duration of the project*
- *Good acoustics needs commitment from the architect as well as the acoustician – but both sides can gain if all goes well...*

*Kilde: PAADtalks! Eckhard Kahle: The concert hall - a machine for music?
Or how to integrate acoustic design into architecture?*

Takk for tida!

Vi planlegger kulturarenaer
for samspill
med kulturlivet
og som gir folk
lyst til å delta!

Trond Eklund Johansen

Seniorrådgiver kultur- og skolebygg
Bygninger Oslo/Hamar

+47 93045016

tdjn@cowi.com

www.cowi.no

COWI AS

Fredvang Allé 10

2321 HAMAR

www.cowi.no/tags/akustikk

'Det er lysten, der driver værket'

nedtegnet som nr. 1693 i N.F.S. Grundtvig *Danske Ordsprog og Mundheld*